

Checklist voor impactvolle gedragsverandering

De Galan Groep en de Universiteit van Maastricht hebben inzichten gedeeld over hoe effectiever te werken aan techniekpromotie. Het belangrijkste inzicht richt zich op het toepassen van bewezen effectieve “ingrediënten” voor impactvolle gedragsverandering. Om deze ingrediënten toe te passen bij het maken van promotieactiviteiten, is deze checklist opgesteld.

Stap 1: Kies en beschrijf het gewenste (keuze)gedrag

- **Omschrijf concreet welk (keuze)gedrag je wilt beïnvloeden**, bijvoorbeeld: meer interesse in technische beroepen of een hogere instroom in een techniek- of metaalprofiel in het VO.
- **Onderbouw waarom het beïnvloeden van dit keuzegedrag belangrijk is**, en beschrijf voor welke partijen dit relevant is (bijvoorbeeld jongeren, bedrijven, onderwijs of de sector als geheel).
- **Beschrijf concreet wat de verandering van dit keuzegedrag oplevert** voor de metaalbranche en/of de technieksector in algemene zin, zoals effecten op instroom, arbeidsmarkt, innovatie of maatschappelijke opgaven.

Stap 2: Bepaal en beschrijf de doelgroep

- **Geef duidelijk aan op welke doelgroep(en) de promotieactiviteit zich direct richt**, en maak expliciet van wie het keuzegedrag moet veranderen om het beoogde doel te bereiken (bijvoorbeeld jongeren, ouders en/of docenten).
- **Beargumenteer de keuze voor deze doelgroep(en)** en maak een analyse van de factoren die voor hen bepalend zijn bij het keuzegedrag, onderbouwd met relevante bronnen (zoals literatuur of landelijk/regionaal onderzoek).

Stap 3: Formuleer doelen

- **Formuleer een hoofddoel dat specifiek, meetbaar en haalbaar is**, uitgedrukt in het gewenste gedragsveranderingseffect bij de doelgroep (SMART).
 - Bijvoorbeeld: 30% van de jongeren die deelneemt aan deze promotieactiviteit schrijft zich na afloop in voor een technische snuffelstage.
- **Formuleer SMART-subdoelen die aansluiten bij de factoren die de gewenste gedragsverandering bevorderen**, en die gericht zijn op het beïnvloeden van het willen, weten en/of kunnen van de doelgroep.
 - Bijvoorbeeld:
 - Weten: Alle deelnemende jongeren geven na afloop aan te weten welke baankansen er in de techniek en specifiek metaalbranche zijn, welke doorgroeimogelijkheden er zijn en wat werk inhoudt op een dagelijkse basis;
 - Willen: 40% van de deelnemende jongeren geeft na afloop aan om direct of op een later moment geïnteresseerd te zijn om werken in de techniek te ervaren in de vorm van een snuffelstage;
 - Kunnen:
- **Formuleer specifieke en meetbare doelen voor het bereik** van elke afzonderlijke doelgroep.
 - Bijvoorbeeld: Deze activiteit zal vijf keer uitgevoerd worden, waarbij telkens drie bovenbouw vmbo-klassen (technisch profiel) van gemiddeld 20 leerlingen per klas worden uitgenodigd. Het beoogde bereik is dus $5 \times 3 \times 20 = 300$ leerlingen.

Stap 4: Kies de uitgangspunten voor de aanpak

- **Beschrijf en onderbouw op welke manier de doelgroep wordt bereikt**, en leg uit waarom deze aanpak past bij de kenmerken en behoeften van de doelgroep.
- **Beschrijf welke relevante partners zijn betrokken** en licht toe hoe hun rol en samenwerking passend bijdragen aan het bereiken van de doelen van het programma.
- **Onderbouw de gekozen promotie-uitgangspunten en methoden**, en licht toe in hoeverre deze aantoonbaar effectief zijn op basis van onderzoek, literatuur of bewezen praktijkervaring (evidence-based).
- **Beschrijf hoe de gekozen werkvormen aansluiten** bij de gestelde doelen en bij de beschreven (les)situaties.
- **Beschrijf hoe het programma actieve betrokkenheid van de deelnemers stimuleert**, bijvoorbeeld door jongeren zelf te laten doen, meedenken of beslissen.
- **Beschrijf of/op welke manier het programma ruimte biedt voor maatwerk**, zodat het kan worden aangepast aan de doelgroep en aan individuele deelnemers.
- **Beschrijf of/hoe in het programma een duidelijke link wordt gelegd tussen techniek en actuele maatschappelijke thema's**, zoals duurzaamheid, energietransitie of maatschappelijke ontwikkeling.
- **Beschrijf of/hoe het programma opvolging krijgt over een langere periode**, bijvoorbeeld door herhaling, verdieping of een opfrisles.

Stap 5: Bepaal de inhoud en opmaak van de materialen

- **Zorg dat inhoud aansluit bij de doelstellingen van het programma** en daarnaast feitelijk juist, actueel, volledig en goed gedocumenteerd is.
- **Stem toon, taalniveau (B1), vormgeving en beeldmateriaal af op de leeftijd en belevingswereld van de doelgroep**, met herkenbare voorbeelden uit de metaalbranche en inzet van passende rolmodellen.
- **Gebruik beelden en voorbeelden uit de metaal of techniek** (echte mensen, realistische invulling van werk, herkenbare werkplaatsen).

Stap 6: Vorm een handleiding voor uitvoering

- **Ontwikkel een duidelijke handleiding** waarin de doelen, programmaonderdelen en activiteiten helder worden beschreven.
- **Beschrijf de vereisten en ondersteuning voor uitvoerders** (zoals trainers, docenten of gastsprekers), inclusief eventuele training of instructie om te borgen dat zij het programma effectief overbrengen.

Stap 7: Borg voorwaarden voor implementatie van het programma

- **Beschrijf wie verantwoordelijk is voor middelen, manuren en financiering**, en onderbouw dat budget, tijdsplanning en capaciteit realistisch en haalbaar zijn.

Stap 8: Tussentijdse evaluatie tijdens uitvoering

- **Ontwerp een tussentijdse evaluatie om te meten of leerdoelen bij deelnemers worden gerealiseerd**, en beschrijf hoe en wanneer deze wordt uitgevoerd.
- **Zorg dat de evaluatiemethode betrouwbaar is en aansluit bij het niveau van de doelgroep**, zodat resultaten gebruikt kunnen worden om het programma bij te sturen.

Stap 9: Procesevaluatie van gebruikerservaringen

- **Beschrijf of/hoe de ervaringen van alle uitvoerende partijen** worden geïnventariseerd (zoals bedrijven, docenten en gastsprekers).
- **Beschrijf hoe de resultaten van deze inventarisatie worden geanalyseerd** en beschrijf hoe de inzichten worden benut voor doorontwikkeling en verbetering van het programma.

Stap 10: Eindevaluatie: effect op doelgedrag

- **Ontwerp een eindevaluatie om te inzichtelijk te maken of het beoogde eindresultaat is behaald**, en beschrijf hoe en wanneer deze wordt uitgevoerd.
- **Beschrijf hoe de resultaten worden gebruikt om het programma bij te stellen**, inclusief concrete verbeteracties op basis van de uitkomsten.